

Barnevernet Moss kommune

Forvaltningsrevisjonsrapport

Rolvøy
28. august 2014

INNHALDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	3
2	INNLEDNING	4
2.1	Bakgrunn	4
2.2	Problemstilling og avgrensing	5
2.3	Metode og gjennomføring	5
2.4	Revisjonskriterier.....	6
2.5	Litteratur- og dokumentliste	6
3	BEKYMNINGSMELDINGER	7
3.1	Revisjonskriterier.....	7
3.2	Fakta.....	7
3.3	Vurderinger	12
4	FOSTERHJEMSOPPFØLGNING.....	14
4.1	Revisjonskriterier.....	14
4.2	Fakta.....	14
4.3	Vurderinger	19
5	KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	21
6	RÅDMANNENS KOMMENTARER	22
7	VEDLEGG.....	24

1 SAMMENDRAG

Østfold kommunerevisjon IKS har i dette prosjektet vurdert hvorvidt Moss kommunens praksis med håndtering og avklaring av mottatte bekymringsmeldinger er forsvarlig. Videre inkluderer prosjektet en vurdering av om kommunens praksis for oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmene er i tråd med lovpålagte krav.

Vurderingene er gjort på bakgrunn av lovverk, forskrift, rundskriv samt kommunens egne rutiner.

Fakta er innhentet ved bruk av intervju, mappegjennomgang og dokumentanalyse. Det er også innhentet bistand fra Høgskolen i Østfold i forbindelse med praksisgjennomgang og drøfting av funn.

Revisjonen finner at Moss kommune har en forvarlig praksis når det gjelder håndtering og avklaring av mottatte bekymringsmeldinger. Gjennomgangen viser at kommunen daglig gjennomgår alle innkomne meldinger, i tillegg til at et eget team vurderer henleggelse eller undersøkelse av disse. Revisjonen har samtidig avdekket to forhold, og gir følgende anbefalinger:

- Det bør sikres at rutine som skal påse at offentlig melder får tilbakemelding følges i praksis
- Kommunens egen rutine hvor det fremgår at det skal foreligge en undersøkelsesrapport i alle saker bør etterleves

Når det gjelder problemstillingen om hvorvidt kommunens praksis for oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmene er i tråd med lovpålagte krav gir revisjonen følgende anbefalinger:

- Det bør utarbeides foreløpig omsorgsplaner ved alle omsorgsovertakelser for å sikre dokumentasjon av hvilke vurderinger

som ligger til grunn når det gjelder videre oppfølging av barnet

- Frist for utarbeidelse av endelig omsorgsplan bør overholdes
- Det bør vurderes om oppfølging av fosterforeldre også bør innebære å holde en oppdatert oversikt over hvilke kurs disse har gjennomført
- Det bør sikres at fosterhjemmet får gjennomført lovpålagte besøk
- Det bør vurderes å igangsette gjennomføring av tilsyn knyttet til omsorgskommunens oppfølging av tilsynsrapporter

Revisjonen takker barnevernstjenesten for godt samarbeid og god tilrettelegging i forbindelse med gjennomføring av prosjektet.

2 INNLEDNING

2.1 Bakgrunn

Faktaboks 1: Bakgrunn

Revisjonen har som en av sine oppgaver å utføre forvaltningsrevisjon, jfr. kommunelovens § 78 og forskrift om revisjon kapittel 3. Forvaltningsrevisjon innebærer blant annet å kontrollere at forvaltningens aktiviteter foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og kommunestyrets vedtak.

I plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2014 – 2015, vedtatt av kontrollutvalget 19.11.13 (PS 13/45) og kommunestyret 9.12.13 (sak 13/107), fremheves to forhold ved barnevernet som risikoområder i kommunen. Dette gjelder antallet henlagte meldinger og oppfølging av barn i fosterhjem.

Av forvaltningsrevisjonsplanen fremgår det: «I følge budsjett for 2014 og handlingsplan 2015 – 2017 har budsjettet til barneverntjenesten de senere år blitt vesentlig redusert. Fra perioden 2011 til 2014 er rammen redusert med 7,2 mill. Til tross for dette har antall barn og unge som mottar hjelp økt. Det har også vært en markant nedgang i antall undersøkelser med behandlingstid over tre måneder. Per 30.6.2013 utgjorde denne andelen 63 % mot 58 % som var snittet for Østfold. Dette kan indikere at man har oppnådd en klar effektivitetsforbedring innen området.

Samtidig viser tall fra fylkesmannen at Moss kommune per 30.6.2013 henla 42,9 % av alle mottatte meldinger. Dette er vesentlig høyere enn gjennomsnittet på 28,7 % i Østfold og snittet på 20,7 % på landsbasis. Hva gjelder henlagte undersøkelser er tallet for Moss noe lavere enn gjennomsnittet for Østfold, 53,7 % mot 58,7 % og 54,7 % på landsbasis. Dette kan indikere at barneverntjenesten i Moss i noe større grad klarer å luke ut meldinger som det ikke er formålstjenelig å gå videre med, på et tidligere tidspunkt enn hva andre kommuner

klarer. Samtidig fremstår antallet henlagte meldinger som urovekkende høyt.

Når kommunen i årsrapporten for 2012 i tillegg viser til at sakene barnevernet behandler øker både i kompleksitet og er mer sammensatte enn tidligere, mener revisjonen at det kan foreligge en risiko for utsatte barn ikke får den hjelpen de har rett til i henhold til regelverket. Dette er av vesentlig betydning for det enkelte barn og dets familier. Manglende oppfølging kan også føre til at det oppstår situasjoner som i etterkant kan ha vesentlige konsekvenser for kommunens økonomi, eksempelvis ved behov for tyngre tiltak og mulig erstatningsansvar

Oppfølging av barn i fosterhjem er et nasjonalt fokusområde. Rapport fra Fylkesmannen indikerer at Østfoldkommunene har flere utfordringer knyttet til å ivareta sine lovpålagte krav. Her vises det blant annet til at 182 fosterbarn ligger an til ikke å få oppfølging fra kommunene i tråd med lovens minstekrav. Videre at Østfoldkommunene totalt har ansvar for tilsyn med 561 fosterhjems plasseringer, og at 43 av barna ikke har fått oppnevnt tilsynsfører. Det fremgår ikke av rapporten hvordan Moss ligger an blant Østfoldkommunene, men kontrollutvalget mener likevel at risikoen også kan være aktuell i Moss, og at prosjektet også bør omhandle tema fosterhjem.»

Plan for gjennomføring av prosjektet ble vedtatt av kontrollutvalget 3. februar 2014, sak PS 14/3.

2.2 Problemstilling og avgrensning

Rapporten omhandler følgende problemstillinger:

- Er kommunens praksis med håndtering og avklaring av mottatte bekymringsmeldinger forsvarlig?
- Er kommunens praksis for oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmene i tråd med lovpålagte krav?

Revisjonen har inkludert en gjennomgang av henlagte undersøkelsessaker fordi dette ansees som en del av avklaringen vedrørende bekymringsmeldinger.

Utvelgelsen av mappene knyttes til barneverntjenestens etablering av fosterhjemsteam i 2010. For å avdekke kommunens nåværende praksis når det gjelder oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmet har revisjonen derfor sett på oppfølgingen av fosterhjem som ble etablert fra 2010, og revisjonen har gjennomgått 6 mapper.

2.3 Metode og gjennomføring

Faktaboks 2: Metode og gjennomføring

Østfold kommunerevisjon IKS gjennomfører all forvaltningsrevisjon i tråd med "Standard for forvaltningsrevisjon" (RSK 001). Dette innebærer blant annet at rapporten skal skille klart mellom fakta, og revisjonens vurderinger og konklusjoner.

Fakta plasseres under egen overskrift, og er en gjengivelse av informasjon som revisjonen har fått tilgang til gjennom datainnsamlingen. Informasjonen bygger på beskrivelser hentet fra skriftlige dokumenter, mappegjennomgang, spørreundersøkelse og/eller verifiserte intervjuer. Det gjøres oppmerksom på at fakta i noen tilfeller kan gjengi kommunens egen vurdering eller opplevelse av en gitt tilstand. Fakta kan også være enkeltpersoners meninger, erfaringer eller holdninger.

Prosjektet er gjennomført ved dokumentanalyse, mappegjennomgang og intervju. I etterkant av hvert intervju er det utarbeidet referat, som så er verifisert av

informanten. Det følger av revisjonens metodikk at verifiserte referater er å anse som fakta på lik linje med annen skriftlig dokumentasjon. Det har også blitt gjennomført e-post og telefonintervju. Også her er prinsippet om verifikasjon ivaretatt. Notater i forbindelse med mappegjennomgangene er oversendt kommunen for kvalitetssikring.

Det ble gjort et tilfeldig utvalg av totalt 24 henlagte bekymringsmeldinger fra 2013, to fra hver måned. Henlagte bekymringsmeldinger fra 2011 og 2012 ble forelagt revisjonen, men ingen av disse ble gjennomgått. Det er blitt foretatt en gjennomgang av de fysiske meldingene og disse er også sjekket opp mot det elektroniske systemet «Familia».

Vi ble forelagt 20 undersøkelsessaker fra 2013 hvor utvalget ble gjort av ansatte ved barnevernskantoret. Bakgrunnen for at ansatte ved kantoret foretok utvalget var at det var nødvendig å gå inn i hver enkelt sak for å fastslå om denne var henlagt eller ikke. En av sakene er fortsatt åpen, og utgår derfor av utvalget. Det er blitt foretatt en gjennomgang av de fysiske undersøkelsessakene og disse er også sjekket opp mot det elektroniske systemet «Familia».

Start på undersøkelsestidspunkt regnes fra bekymringsmeldingens konklusjonsdato. I flere av sakene fremkom det flere bekymringsmeldinger, og vår gjennomgang omhandler den siste meldingen i alle sakene.

Følgende personer har blitt intervjuet stedlig, ved e-post eller på telefon:

- Ingrid Blindheim- Barnevernleder
- Ketil Torstenson- Koordinator fosterhjem
- Kent Ericsson- Saksbehandler fosterhjem
- Astrid Wetrhus- Saksbehandler fosterhjem
- Anita Braaten- Koordinator barneteam
- Elisabeth Hammer- Koordinator ungdomsteam

Undersøkelsen er gjennomført av forvaltningsrevisor Lena Longva-Stavem i perioden mars til september 2014.

I prosjektet er det innhentet bistand fra Høgskolen i Østfold ved høyskolelektorer Nita Ørmen og Egil Lyberg i forbindelse med praksisgjennomgang og drøfting av funn.

2.4 Revisjonskriterier

Faktaboks 3: Revisjonskriterier

Revisjonskriterier fastsettes normalt med basis i en eller flere autoritative kilder og ut fra trinnhøydeprinsippet. Med autoritative kilder menes normalt lovverk, politiske vedtak og føringer, men også kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og/eller andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater kan danne basis for revisjonskriterier.

I dette prosjektet er følgende kilder benyttet for å utlede revisjonskriteriene:

- Lov om barneverntjenester (Lov av 17.7.1992 nr. 100)
- Forskrift om fosterhjem (av 18.12.2003 nr. 1659)
- Ot.prp.nr.44 (1991-1992) Om lov om barneverntjeneste
- Ot.prp.nr. 69 (2008-2009) Om endringer i barnevernloven
- Rundskriv Q-1036/2002 Retningslinjer om saksbehandling i barneverntjenesten
- Rundskriv Q-0836 Opplæring, oppfølging og kontroll av fosterhjem og fosterbarn
- Rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunene, Barne- og likestillingsdepartementet 2006
- Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten- en veileder, Barne- og likestillingsdepartementet 2006
- Prop. 106L (2012-2013) Endringer i barnevernloven

Utleddning av revisjonskriteriene følger under hver enkelt problemstilling.

2.5 Litteratur- og dokumentliste

Følgende dokumenter ligger til grunn for faktafremstillingen:

- Rutinehåndbok for kommunens arbeid med fosterhjem (2006)
- Veileder- tiltaksplaner og omsorgsplaner (2006)
- Veileder for landsomfattende tilsyn med kommunale barnevernstjenester 2013-2014
- Østfoldrapporten – Vår 2014

Kommuneinterne dokumenter/maler/rutiner:

- Handlingsplan 2014
- Notat om samarbeid på barneverntjenesteområdet mellom kommunene Råde, Rygge, Moss og Våler
- Rapporteringsskjema til Fylkesmannen 2009-2013
- Barnevernets rapportering til Fylkesmannen 2013
- Oversikt over meldere
- Meldinger 2009- 2013
- Rutine- meldinger
- Rutiner- undersøkelser
- Fosterhjemsavtalen
- Anmodning om godkjenning av fosterhjem
- Oppfølgingsmøte fosterhjem
- Fosterhjemsbesøk
- Oppdragsavtale fosterhjem
- tilsynsrapport
- Sjekkliste plassering i fosterhjem
- Undersøkelsesrapport
- Tverrfaglig samarbeid
- Rutine for overføring av tiltakssak til fosterhjemsteamet
- Rutine for akuttsituasjoner
- Rutiner for § 4-12 Omsorgsovertakelse
- Undersøkelsesrapport
- Tilsynsførerapport
- Rapport nøkkeltall fra Familia

3 BEKYMRINGSMELDINGER

Er kommunens praksis med håndtering og avklaring av mottatte bekymringsmeldinger forsvarlig?

3.1 Revisjonskriterier

I henhold til barnevernlovens § 4-2 skal barneverntjenesten snarest og senest innen en uke gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser.

Barneverntjenesten skal:

- Gjennomgå meldinger innen en uke, uavhengig av om
 - melder er offentlig ansatt eller privatperson
 - meldingen er fremsatt, skriftlig eller muntlig
 - meldingen er anonym
- Det skal konkluderes med henleggelse eller undersøkelse
- Gi tilbakemelding til melder om at meldingen er mottatt innen tre uker
- Dersom melder er offentlig skal det gis tilbakemelding om sak er henlagt eller følges opp med undersøkelse

I følge barnevernloven § 4-3 har barneverntjenesten rett og plikt til å foreta undersøkelser jf frister inntatt i § 6-9

Barneverntjenesten skal:

- Gjennomføre en undersøkelse snarest og senest innen tre måneder, i særlig tilfeller kan fristen være seks måneder
- Undersøkelsen skal gjennomføres slik at den minst mulig skader noen den berører og barneverntjenesten bør:
 - Umiddelbart ta kontakt med familien, eller verifisere opplysningene fra andre myndigheter
 - Foreta hjemmebesøk i forbindelse med en undersøkelse

- Innen tre uker etter gjennomføring av undersøkelsen skal det gis ny tilbakemelding til offentlig melder om undersøkelsen har ført til henleggelse eller videre oppfølging
- Alle undersøkelser skal ha en konklusjon herunder:
 - Henleggelse
 - Vedtak om hjelpetiltak
 - Oversendelse til fylkesnemda

Forsvarlighet settes i forbindelse med dokumentasjon noe som innebærer at det skal fremgå hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for større og mindre beslutninger.

3.2 Fakta

Årsverk tilknyttet barnevernet i Moss har følgende fordeling:

1. Barnevernsleder 1 årsverk
2. Fosterhjemsteam har 3.8 årsverk
3. Barneteam 0-12 år har 7.8 årsverk
4. Ungdomsteam 13- 18 år+ ettervern frem til 23 år har 5 årsverk
5. Forebyggende enhet har 2 årsverk

Stedfortreder for barnevernsleder har 50 % stilling som stedfortreder og 50 % stilling som medlem i interkommunalt ressursteam. To merkantile ansatte utgjør 2 årsverk.

Interkommunalt ressursteam er et samarbeid med Råde og Våler hvor det gjennomføres kartlegging og utredning innenfor de mest kompliserte sakene. Her inngår 3 årsverk fra barnevernet i Moss bestående av to terapeuter og en psykolog.

I 2014 ble barneverntjenesten ytterligere styrket med en 100 % stilling gjennom de statlige overføringene. Det er ulik faglig sammensetning blant saksbehandlerne herunder, barnevernpedagog, sosionom,

vernepleier, psykolog og spesialpedagog, i tillegg til Marte Meo og PMOT terapeuter.

Faktaboks 4: Marte Meo

Marte Meo metoden har vært i bruk i Norge siden ca. 1990 og har i hovedsak vært brukt for å styrke og utvikle samspillet mellom foreldre og barn (martemeo.no)

Faktaboks 5: PMTO

Parent Management Training – Oregon hvor målet med behandlingen er at barn og foreldre kan gjenopprette en positiv relasjon slik at opposisjonell atferd brytes og positiv utvikling fremmes (atferdssenteret.no)

Mottak av meldinger

Alle bekymringsmeldinger som blir mottatt i kommunen blir enten henlagt eller går til undersøkelse. Bekymringsmeldinger registreres i systemet Familia¹ og legges på barnevernleders huskeliste i systemet. Det er mottaksteamet, bestående av barnevernleder, koordinator for barneteam og koordinator ungdomsteam, som behandler disse. Dersom leder er fraværende, tar stedfortreder over hennes rolle. De andre i mottaksteamet kan også gå inn på barnevernleders huskeliste og hente frem meldingene. Det er en ukes frist for å gå gjennom meldingene og det arbeides systematisk med gjennomgangen.

Mottaksteamet har faste møter tirsdag og torsdag hvor alle meldinger blir gjennomgått, og barnevernleder foretar i tillegg en daglig gjennomgang meldinger for å vurdere eventuelle akutte situasjoner.

Når meldingene er gjennomgått fordeles de på barne- eller ungdomskoordinatorers huskeliste i Familia, og vurderinger som blir gjort i mottaksteamet nedtegnes i systemet slik at saksbehandler som får saken blir orientert. Videre fordeles saken til to

¹ Familia er et saksbehandlingssystem som skal ivareta alle deler av saksbehandlingsprosessen med tilhørende maler, i tillegg til å støtte offentlig rapportering og statistikk (visma.no) Moss kommune tok systemet i bruk i 2005.

saksbehandlere, hvor den ene får hovedansvar for saken.

På hverdager mellom kl. 15:00 til 08:00, i helger, fri- og helligdager blir meldinger mottatt av den interkommunale barnevernvakten hvor Moss, Rygge, Råde og Våler inngår. Det er ansatte i barnevernet fra disse kommunene som rullerer på vaktene, og det er alltid to personer på vakt. Alle meldinger blir vurdert, og det rykkes ut ved akutte meldinger. Ved akutte meldinger blir barneverntjenesten i den aktuelle kommunen orientert neste dag, eventuelt over helgen. Dersom det har blitt foretatt en plassering blir kopi av vedtak sendt til nemnd, samt til den aktuelle barneverntjenesten. Dersom barnevernvakta har fått en henvendelse som ikke haster ettersendes denne per post. Ungdomskoordinator viser til at det er etablert god praksis vedrørende overlevering av saker fra barnevernvakta til kommunene.

Tall fra fylkesmannen knyttet til ukes frist for gjennomgang av meldinger viser følgende utvikling:

Tabell nr. 1

Fristoverskridelser %			
Andre halvår	2011	2012	2013
Moss	0	0.6	2.1
Halden	1.6	2.9	0
Sarpsborg	1.3	1.5	0.4
Fredrikstad	0.9	0.6	0.6

Hvem melder?

Det utarbeides en årlig oversikt over private og offentlige meldere:

Tabell nr. 2

Meldere	2010	2011	2012	2013
Mor/far/foresatte	58	35	57	32
Private/Naboer	8	13	22	35
Barneverntjenesten	29	49	33	44
Politi	39	40	58	54
Skole	38	32	40	48
Barnehage	15	18	22	8
Andre	20	18	26	14

Oversikten viser at en stor andel av private meldere er foresatte. Videre er det primært

politi, skole og barneverntjenesten som er offentlige meldere. Anonyme meldinger inngår i kategorien «andre».

De offentlige melderne sender skriftlig melding, mens private ofte melder over telefon. Anonyme meldinger vurderes på lik linje med andre meldinger. Koordinator ungdomsteam viser til at det er vanskelig å arbeide med anonyme meldinger og melderne blir oppfordret å stå frem. Erfaringsmessig kan anonyme meldinger være sjikanemeldinger. I de fleste tilfeller sjekkes det hvorvidt det har kommet inn tidligere meldinger på samme familie. Det foreligger en alfabetisk oppstilling av navn på barn/saker som ble printet ut før man gikk over til nytt elektronisk system. Denne oversikten oppbevares i arkivet og disse sjekkes også i forbindelse med anonyme meldinger. Dette er familier som ikke er registrert i systemet Familia. Denne praksisen er ikke formalisert gjennom skriftlig rutine.

Offentlig melder får skriftlig tilbakemelding om at melding er mottatt, at den er behandlet i mottaktsteamet og hvilken konklusjon som er fattet. Det blir videre informert om at det vil bli gitt ny tilbakemelding etter eventuelt avsluttet undersøkelse. Alle politimeldinger som kommer inn registreres og blir vurdert som undersøkelsessaker. Politiet sender primært melding om «Underretning om iverksettelse av etterforskning» til barnevernet. Disse meldingene har varierende innhold som eksempelvis opplysninger om ungdom og rus. Meldingene kan også omhandle foreldre som ikke nødvendigvis har omsorg for sine barn, og i slike tilfeller henlegges sakene. Dersom det ikke er kapasitet til å gjennomgå meldinger fra politiet i løpet av en uke, går disse til undersøkelse, og kan i noen tilfeller bli henlagt umiddelbart sett i lys av det overnevnte.

Private meldere blir orientert gjennom telefon om at det ikke vil bli gitt videre informasjon om utfallet av meldingen. Dersom det foreligger skriftlig melding fra privat melder får vedkommende denne orientering skriftlig. Telefonmeldinger fra private blir skriftliggjort av vaktansvarlig, og lagt i mottakshylla.

Revisjonen har gjennomgått 24 henlagte bekymringsmeldinger og det er knyttet kommentarer til totalt 4 saker.

Gjennomgangen viser at det i 3 av sakene er unnlatt å gi tilbakemelding til offentlig melder innen tre uker om at melding er mottatt. I 2 av disse sakene er det ikke gitt tilbakemelding på hvorvidt meldingen er henlagt eller følges opp med undersøkelse. I en fjerde sak fremkommer det ingen begrunnelse for henleggelse av melding.

Riktige meldinger?

Barnevernet har fokus på å få inn de «riktige» meldingene og det arbeides tverrfaglig internt i kommunen med dette. «Riktige» meldinger er meldinger som kommer inn under barnevernets mandat. Det er blant annet etablert en rutine «Tverrfaglig samarbeid» som har som formål å plassere ansvar i saken, samt sikre at samarbeidspartnerne etablerer en felles problemforståelse og målsetning som er det beste for brukeren. Rutinen er gjeldende for blant annet ledere og saksbehandlere i barnevernet, NAV, barnehager og skoler. Barnevernleder viser til at det er ønskelig at barnevernet skal ta hånd om så få barn som mulig og at det derfor er fokus på samarbeid med andre aktører.

Det er arbeidet med å etablere en god relasjon til helsestasjonen som er samlokalisert med barnevernet. Dette har ført til at det foregår uformelle drøftelser som ikke er nedfelt i rutiner, men som er med på å sørge for at meldingene som kommer fra helsestasjonen er tydelige når det gjelder hvilken bekymring helsestasjonen har når det gjelder barnets omsorgssituasjon.

Videre vises det til samarbeid med barnehagene hvor pedagogiske ledere, i løpet av et år gjennomgår en opplæringsrekke i regi av barnevernet. Tema er hva som bør utløse en bekymring, opplæring i kartlegging av barn og opplæring i regelverket.

Barnevernet har også formidlet til offentlig melder, eksempelvis skolene, at det er ønskelig at familien blir orientert om at det vil

bli gitt melding til barnevernet, såfremt det ikke er snakk om saker hvor det er mistanke om vold og/ eller seksuelle overgrep.

Det er videre gitt en orientering til skolene om at de ansatte kan kontakte ungdomskordinator i alle saker som vedrører ungdom. Orienteringen har blitt gitt av barnevernleder gjennom møtevirksomhet. Ungdomskordinator viser til at det i dag er en omforent forståelse innad i barnevernet om hvilke saker som skal meldes, samt at dette er kommunisert ut til skolene.

Henleggelse av meldinger

Det er fokus på å undersøke hva som ligger i meldingene, og i denne forbindelse tydeliggjøre barnevernets mandat. Ungdomskordinator viser til at en høy henleggelses prosent ikke nødvendigvis er negativt fordi det også kan indikere at barnevernet er tydelige på hvilke saker som faller inn under etatens mandat.

Tall fra fylkesmannen viser følgende tall:

Tabell nr. 3

Henlagte meldinger %			
Andre halvår	2011	2012	2013
Moss	47.5	40.9	33.1
Halden	4.8	15.3	17.4
Sarpsborg	35	31.4	37.5
Fredrikstad	33.4	31.7	32.6

Meldinger som ikke går til undersøkelse henlegges enten fordi de vurderes å falle utenfor barnevernloven, som eksempelvis sjikanemeldinger, eller at meldingens innhold blir vurdert til å kunne avhjelpe på et lavere nivå, eller av annen instans. Offentlig melder får tilbakemelding om undersøkelsen er henlagt med eller uten tiltak.

Det er koordinator- barneteam og ungdomsteam som registrer inn melding i Familia og skriver henleggelsesbrev til offentlig melder. I mange tilfeller blir det også orientert om hvilken vurdering som ligger til grunn for henleggelsen. Dersom melding går til undersøkelse blir sakene fordelt, og det er

saksbehandler som da gir tilbakemelding til melder om eventuell henleggelse.

Saker som går til henleggelse er ulike. Meldinger fra skoler om høyt fravær kan i mange tilfeller ikke vise til andre faktorer rundt barnet. I slike tilfeller er det viktig at skolen foretar en undersøkelse/ har dialog med foreldre dersom det er bekymring rundt barnet, i forkant av at det eventuelt sendes en melding til barnevernet. Det bør også være en felles forståelse mellom skole og barnevern om av hva en melding bør inneholde. Som tidligere beskrevet har barnevernleder i denne forbindelse vært i dialog med skolene. Når det gjelder høyt skolefravær foreligger det også en rutine som skolen skal følge, og meldingen til barnevernet bør derfor inkludere hvorvidt denne rutinen er fulgt.

Det opplyses om at henlagte meldinger avklares i fagsystemet og arkiveres fysisk for all ettertid.

Henlagte bekymringsmeldinger fra 2011 og 2012 ble forelagt revisjonen, men ingen av disse ble gjennomgått.

Undersøkelser

For de sakene som går til undersøkelse blir det vist til hvilke føringer/ vurderinger som er gjort i mottaksteamet, og disse formidles til aktuell saksbehandler både muntlig i møter, og gjennom Familia.

Det er alltid to saksbehandlere i undersøkelsessaker som begge er med på å vurdere hvorvidt saken skal henlegges eller ikke. Det foregår også alltid en midtveisevaluering i forbindelse med undersøkelsene. Ungdomskordinator er usikker på om det foreligger noen skriftlige rutiner som beskriver midtveisevalueringen. Påminnelse om midtveisevaluering kommer på elektroniske huskeliste til saksbehandler og koordinator for barne- og ungdomsteam fører opp aktuelle datoer og tar dette i teammøter.

Undersøkelsene blir foretatt i løpet av tre måneder. Familien blir kontaktet etter at saken er fordelt til to saksbehandlere i teamet

og disse har planlagt fremgangsmåte. Familien blir stort sett kontaktet per brev. I førstegangssamtalen blir foreldre orientert om barnevernets mandat, samt innhold i meldingen. Innhold i bekymringsmeldingen fremgår ikke av innkallingen, men dersom foreldre ringer i forkant av oppsatt førstegangsmøte får de en orientering om dette. Ungdomskoordinator viser til at det er et mål å ha en åpen barneverntjeneste.

Dersom meldinger omhandler vold og/eller seksuelle overgrep mot barn kan undersøkelsen starte med barnesamtale eller kontakt med melder. Meldere i slike saker er ofte politi, skole eller helsestasjon. Foreldrene kan deretter kontaktes over telefon. I saker hvor ungdom forteller om massiv vold kontaktes også foreldrene i etterkant. I de mest alvorlige sakene plasseres ungdommene uten foreldrenes samtykke.

Videre blir foreldre orientert om hvordan barnevernet vil gjennomføre undersøkelsen samt at de selv får en anledning til å gi en vurdering av innholdet i bekymringsmeldingen. Som regel innhentes det opplysninger fra andre instanser i alle undersøkelser, og et samtykkeskjema blir gjennomgått med foreldrene. I denne forbindelse blir man enige om hvilke instanser det er naturlig å innhente opplysninger fra, og det er meget sjeldent at foreldre ikke samtykker til dette. Det blir gjennomført hjemmebesøk i de aller fleste undersøkelsessakene. Saker hvor det ikke gjennomføres besøk er saker hvor familien har flyttet eller det viser seg å være sjikanemeldinger.

Det påpekes at det er viktig å holde familien orientert i løpet av undersøkelsesperioden. Det er også stort fokus på å snakke med barna, samt involvere dem med tanke på iverksettelse av eventuelle tiltak. I midtveisevalueringen blir det drøftet hva som er kommet inn av opplysninger.

Saksbehandler må selv sørge for å overholde frister i tilknytning til undersøkelsessakene, samt orientere/gi forvarsel dersom det er behov for å utvide fristen til seks måneder.

Ved behov for utvidelse av frist for undersøkelse, skal dette tas opp i teammøte for drøftelse. Ved midtveisevaluering skal saksbehandler formidle hvor langt man har kommet og om fristen vil bli overholdt. I teammøter, må hver enkelt saksbehandler fortløpende legge frem saker hvor man tror man kan trenge en fristutvidelse. Videre skriver saksbehandler søknad om fristutvidelse som oversendes Fylkesmannen ved rapportering.

Barnevernleder har gitt klare føringer for hvilke kriterier som skal ligge til grunn for en eventuell utvidelse av undersøkelsesfrist. Denne informasjonen er gitt per e-post, ungdomskoordinator er usikker på hvorvidt det foreligger en rutine på dette. Revisjonen har ikke blitt forelagt denne rutinen.

I undersøkelsessakene er det også viktig og tidlig avklare hvilke tiltak som kan være aktuelle for familien, er det eksempelvis snakk om en omsorgsovertakelse, eller andre tiltak.

Barneverntjenesten foretar uanmeldte hjemmebesøk i noen saker; hvor foreldre ikke møter tross gjentatte innkallinger, for å orientere om akutt plasseringer og for å sjekke holdbarhet i meldinger som viser til ekstreme fysiske forhold, som eksempelvis et hjem preget av voldsom uorden. Barnevernvakta kan også gjennomføre uanmeldte hjemmebesøk basert på telefon fra barna selv, eller bekymrede naboer. Både meldte og uanmeldte hjemmebesøk kan også gjennomføres som en del av tiltak, og i slike saker er foreldrene orientert om dette.

Ungdomskoordinator viser til at det i løpet av en undersøkelsessak kan ha blitt gitt hjelp i form av råd og veiledning, henvisning til riktig instans, eller at situasjonen for barnet endres. Meldingen kan også ha vist seg likevel å være en sjikanemelding. Barnevernet kan også i løpet av en undersøkelsessak ha bidratt til iverksettelse av samarbeid med andre instanser som endrer barnets situasjon, noe som ikke fremkommer av henleggelsestatisikken. I andre saker kan foreldre unnlate å ta i mot hjelp og saken henlegges av den grunn. Saker hvor foreldrene

ikke ønsker hjelp kan bli tatt opp igjen etter seks måneder.

Praksis er at det i de fleste tilfeller sjekkes hvorvidt det har kommet inn tidligere meldinger på samme familie, det foreligger ingen skriftlig rutine på dette. Dersom det viser seg at det har vært flere meldinger på samme familie, som har blitt henlagt, spisses barnevernets undersøkelse. Det finnes en oversikt over «gamle» familier som barnevernet har vært i kontakt med, og disse sjekkes også i forbindelse med anonyme meldinger. Dette er familier som ikke er registrert i Familia.

Koordinator ungdomsteam viser til alt som blir gjort i løpet av en undersøkelse dokumenteres i en undersøkelsesrapport.

Koordinator barneteam viser til at det ikke skrives sluttrapport i alle undersøkelsessaker, kun i de undersøkelsene som henlegges uten tiltak.

I henhold til intern rutine skal det foreligge sluttrapport i alle undersøkelsessaker.

Tabell nr. 4

Henlagte undersøkelser % per 31.12.13	
Moss	62.1
Halden	70.4
Sarpsborg	63.9
Fredrikstad	46.8

Mappegjennomgang av 19 henlagte undersøkelsessaker viser at alle sakene er gjennomført innenfor tre eller seks måneders frist. En av sakene er konkludert som sjikanemelding. Det er innhentet opplysninger fra andre instanser i 16 av sakene. Familien er kontaktet i 18 av sakene og det er foretatt hjemmebesøk i 14 av disse. I flere av sakene er det uaktuelt gjennomføre samtaler med barnet på grunn av alder. Det er gjennomført samtaler med barnet i 4 av sakene. I 15 av sakene foreligger det ingen undersøkelsesrapport. Det er ikke gitt tilbakemelding til offentlig melder i 8 av sakene.

3.3 Vurderinger

Som det fremgår av revisjonskriteriene skal barneverntjenesten snarest, og innen en uke gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om disse skal henlegges eller følges opp med en undersøkelse.

Fakta viser at det blir foretatt en daglig gjennomgang av alle meldinger for å vurdere eventuelle akutte situasjoner. Videre blir alle meldinger behandlet i et eget mottaksteam som har møter to ganger i uken hvor meldingene enten blir henlagt, eller går til undersøkelse. Saksbehandler som får saken blir orientert om vurderinger som er gjort i mottaksteamet gjennom dokumentasjon i Familia. Revisjonen finner på bakgrunn av dette at kommunen har et system og en praksis for gjennomgang av meldinger som er tilfredsstillende.

Det er ulike årsaker til at meldinger blir henlagt, og fra barnevernets side har det de siste årene vært fokus på å få inn meldinger som faller inn under etatens mandat. Dette har blant annet blitt gjort gjennom samarbeid med andre aktører for å sikre felles problemforståelse og riktig ansvars plassering i de ulike sakene. Fakta viser at det har vært en reduksjon i antall henlagte meldinger fra 2011 til 2013. Etter revisjonens vurdering kan det i denne sammenheng synes som at barnevernets arbeid med å få inn de «riktige meldingene» har gitt ønsket resultat. Det er på den andre side viktig å understreke at dette ikke nødvendigvis har en direkte sammenheng når det gjelder nedgang i antall henlagte meldinger. Nedgangen kan også skyldes andre faktorer, som eksempelvis en generell nedgang i ubegrunnede meldinger.

I henhold til kriteriene skal det gis tilbakemelding til melder om at melding er mottatt innen tre uker. Offentlig melder skal også orienteres om en sak er henlagt eller følges opp med en undersøkelse, i tillegg til at det skal gis en orientering om utfallet av undersøkelsen.

Fakta viser at private meldere blir orientert gjennom telefon eller per post om at melding

er mottatt samt at videre informasjon ikke vil bli gitt. Hva gjelder offentlige meldere viser praksis at det i noen saker er unnlatt å gi tilbakemelding om at meldingen er mottatt, og hvorvidt meldingen er fulgt opp med en undersøkelse. Revisjonen har gjennomgått 19 henlagte undersøkelsessaker og det er ikke gitt tilbakemelding i til offentlig melder i 8 av disse.

Dette er ikke tilfredsstillende og det vises i denne forbindelse til kommunens fokus på tverrfaglig samarbeid, felles problemløsning og ansvars plassering. Et av elementene det bør være særlig fokus på når det gjelder tverrfaglig samarbeid er kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom aktørene.

Videre stiller kriteriene krav til at det snarest, og senest innen tre måneder skal gjennomføres en undersøkelse. I forbindelse med undersøkelsen bør barnevernet verifisere opplysningene fra andre myndigheter, samt foreta et hjemmebesøk. I henhold til intern rutine skal det foreligge sluttrapport i alle undersøkelsessaker.

Fakta viser at så fremt meldingene ikke omhandler vold og eller seksuelle overgrep kalles familien inn til samtale i forbindelse med gjennomføring av undersøkelser. Gjennomgangen viser også at det er gjennomført hjemmebesøk og samtaler med barnet i de fleste sakene der dette har vært aktuelt.

I 15 av sakene foreligger det ingen undersøkelsesrapport, og dette er i strid med kommunens egen rutine. Det er revisjonens vurdering at intern rutine bør følges. Det vises i denne sammenheng også til at undersøkelsesrapporten vil gi en samlet oversikt over dokumentasjonen som ligger til grunn for de beslutninger som blir tatt.

4 FOSTERHJEMSOPPFØLGNING

Er kommunens praksis for oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmene i tråd med lovpålagte krav?

4.1 Revisjonskriterier

Ved omsorgsovertakelse skal det vedtas en foreløpig omsorgsplan som viser til omsorgsovertakelsens:

- Hovedformål
- Forventede varighet

Videre skal planen angi hvor barnet skal plasseres, og barnets kontakt med foreldrene. Omsorgsplanen bør også vise til hvordan barnets behov er tenkt ivaretatt når det gjelder oppfølging, hjelp og behandling

Senest to år etter vedtak om omsorgsovertakelsen skal det vedtas en plan for barnets fremtidige omsorgssituasjon som skal erstatte den som ble utarbeidet ved omsorgsovertakelsen. Denne skal angi forventet varighet på omsorgsovertakelse, samt inneholde informasjon om barnets;

- fremtidige plassering
- kontakt med foreldre
- behov for bistand og oppfølging

Barneverntjenesten i den kommunen som har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, omsorgskommunen, skal kort tid etter omsorgsovertakelsen gi fosterforeldre tilbud om nødvendig råd og veiledning i forbindelse med det enkelte barn, eventuelt formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Videre skal barneverntjenesten følge opp fosterhjemmet gjennom:

- besøk minst fire ganger i løpet av det første året
- å ha løpende kontakt med barnets tilsynsfører

Alle barn skal ha oppnevnt en tilsynsfører, og det er barneverntjenesten i kommunen der barnet er plassert, fosterhjemskommunen, som er ansvarlig for oppnevningen. Tilsynsførers oppgaver innebærer å:

- besøke fosterhjemmet minst fire ganger per år
- utarbeide skriftlig rapport etter hvert tilsynsbesøk hvor det fremgår:
 - om det har vært samtaler med barnet
 - hva barnet har formidlet
 - om det bør innhentes ytterligere informasjon

Rapporten skal umiddelbart sendes fosterhjemskommunen for godkjenning og videresendes deretter til omsorgskommunen. Dersom det er behov for oppfølging av rapporten er det omsorgskommunen som har dette ansvaret. Fosterhjemskommunen skal føre tilsyn med at dette blir gjort.

4.2 Fakta

Per 2. juni 2014 er det 54 barn som bor i fosterhjem i regi av Moss kommune. Av disse er 38 barn under omsorg i fosterhjem, 7 barn er i fosterhjem med foreldrenes samtykke. Videre er 8 unge voksne i fosterhjem, 1 barn i beredskapshjem og 3 barn i institusjon. Moss kommune har i tillegg tilsynsansvar for 25 barn som er plassert i kommunen av andre kommuner.

Foreløpig omsorgsplan

Koordinator for fosterhjemsteamet viser til at det i utgangspunktet skal foreligge foreløpig omsorgsplan for alle barn ved omsorgsovertakelse. Dette ansvaret har ofte ligget til de andre teamene og blir gjort før fosterhjemsteamet blir koblet inn. Foreløpig omsorgsplan skal legges fram for fylkesnemnda, men koordinator viser til at det er svært sjelden at den blir etterspurt av nemnda eller partene og det kan derfor hende at det av og til uteglemmes.

Mappegjennomgangen viser at det mangler foreløpig omsorgsplan i 2 av 6 saker. Utover dette knytter det seg kommentarer til tre av de øvrige omsorgsplanene hvor det i den ene foreligger foreløpig omsorgsplan 1 ½ år etter vedtak om omsorgsovertakelse. I den andre fremkommer ikke barnets plassering, og i den tredje fremgår det ikke hvordan barnets behov skal ivaretas gjennom oppfølging, hjelp og behandling.

Endelig omsorgsplan

Koordinator for fosterhjemsteamet viser til at det ikke er noen systematikk i at barn blir informert om innhold i endelig omsorgsplan. Informasjon blir gitt på hjemmebesøk og fremgår av referat fra oppfølgingsbesøk. Det vises til at oppfølgingsnotatet er et dokument som bør revideres, samt at dokumentasjonen som fremgår her kan være mangelfull.

Mappegjennomgangen viser at det foreligger endelig omsorgsplan to år etter vedtak om omsorgsovertakelse i 4 av 6 saker. I den femte saken er det fire år mellom vedtak om omsorgsovertakelse og vedtak om endelig omsorgsplan, og i siste saken det 2 ½ år mellom vedtakene.

Videre fremgår det av mappegjennomgangen at det i alle endelige omsorgsplaner foreligger informasjon om barnets fremtidige omsorgssituasjon.

Oppfølging av fosterforeldre

Kommunen følger «Rutinehåndbok for kommunens arbeid med fosterhjem²» i forbindelse med oppfølging av fosterbarn og fosterforeldre.

Oppfølging av fosterhjem innebærer telefonkontakt, hjemmebesøk, kontakt med andre hjelpeinstanser, kontormøter og ansvarsgrupper. Det gjennomføres fire hjemmebesøk det første året, og videre kan besøkene reduseres til to per år.

² Barne og likestillingsdepartementet (Mars 2006)

Saksbehandler gir råd og veiledning til fosterforeldre i forbindelse med en omsorgsovertakelse, og det er vanlig med tett oppfølging av fosterfamilien i starten av en fosterhjems plassering. Saksbehandler kan selv ta initiativ til å øke hyppigheten av kontakt med fosterforeldre. Det vises til at saksbehandlerne etter en stund blir godt kjent med fosterfamiliene, og dermed har forutsetninger for å kunne plukke opp hvilke behov familiene har i ulike faser.

Det er ofte fosterforeldre med ungdommer som har størst behov for råd og veiledning i startfasen av en omsorgsovertakelse. Barnevernleder viser til at fosterforeldre tidligere har vært klaget på manglende tilgjengelighet fra barnevernets side. For å bedre dette har alle saksbehandlerne fått utdelt mobiltelefoner, i tillegg til at de kan dele ut visittkort med e-post adresse. Barnevernleder presiserer i denne sammenheng at det blir gitt opplysning til fosterforeldre om at e-poster ikke skal inneholde sensitiv informasjon.

Barnevernet er alltid tilgjengelige på kort varsel, og dette er satt i system gjennom at alle fosterfamilier har to saksbehandlere. Dette er registrert i «Familia», og dersom saksbehandler som har hovedansvaret ikke er tilgjengelig vil henvendelser gå til saksbehandler nr. 2. Den interkommunale barnevaktjenesten kan nås etter arbeidstid og i helger.

Oppfølging av fosterbarn

Fosterbarna følges blant annet opp ved samtaler under hjemmebesøkene, både alene og sammen med fosterforeldrene for å kunne observere samspillet.

Det kan variere i hvilken grad saksbehandler snakker med barna. Det begrunnes blant annet med fosterbarnas egne ønsker. Det vises til et konkret eksempel hvor fosterbarnet føler det stigmatiserende å bli påminnet sin status som fosterbarn, og helst ikke ønsker å snakke med hverken saksbehandler eller tilsynsfører. Dette barnet blir fulgt opp gjennom en annen kontaktperson, som gir

saksbehandler tilbakemelding over telefon, eventuelt gjennom rapporter. Innholdet fra telefonsamtalene noteres og journalføres i Familia. Videre påpeker saksbehandler at dersom det er tema som faller inn under barnevernets mandat, som eksempelvis samvær med biologiske foreldre, er det saksbehandlers oppgave å ta disse samtalene med barnet.

Det kan også være gode grunner for at fosterbarna ikke er tilstede under enkelte besøk. Det kan være dersom temaet er uaktuelt å drøfte med barna eller besøket i stor grad handler om godtgjøring og lignende. Det kan også avtales samtaler alene med fosterbarn på skolen eller på barnevernskontoret. Det kan eksempelvis være i tilfeller der man vet at fosterbarnet har klare motforestillinger når det gjelder fosterforeldrenes grensesetting. Slike initiativer kan, i noen tilfeller, også komme etter tilsynsrapporter.

Frekvens på kontakt med fosterbarna varierer, og er basert på deres behov og eventuelle utfordringer.

Årlig gjennomgang av fosterhjemsavtalen dokumenteres ikke. Fosterhjemsavtalen blir kontinuerlig evaluert gjennom generell oppfølging og hjemmebesøk. De forsterkede tiltakene, som dekkes av Bufetat, blir gjennomgått og evaluert årlig.

I forbindelse med mappegjennomgangen knytter det seg kommentarer til fem av sakene i forbindelse med gjennomførte besøk fra barnevernets side.

I den første saken er det gjennomført to besøk i 2011 og to besøk i 2012. Det foreligger ingen faglig dokumentasjon for beslutning om færre besøk. I denne saken er det skrevet referat fra besøkene, samt at det fremkommer at det er snakket med barnet.

I neste sak foreligger det beslutning fra 2009 om gjennomføring av to årlige besøk. Det er registrert et besøk i 2010, og ingen i 2011. I 2012 er det registret tre fosterhjemsbesøk hvor en av registreringene inneholder en tom

mal. Det er registrert to besøk i 2013. Det fremgår ikke av referatene hvorvidt det er snakket med barnet.

I neste sak er alle lovpålagte besøk gjennomført, det er også skrevet rapporter hvor det fremgår at det er snakket med barnet. Et besøk, utenom de lovpålagte, er registrert med tom mal.

I neste sak foreligger det beslutning om to besøk av barnevernet samt to ansvarsgruppemøter i året. Det er gjennomført et besøk i 2012, og et besøk er registrert med tom mal. I 2013 er det registrert tre besøk i tillegg til en tom mal. Det er skrevet referat fra besøkene, samt at det fremkommer at det er snakket med barnet.

I den siste saken foreligger det beslutning om gjennomføring av to årlige besøk. Det er gjennomført et besøk i 2013 hvor det ikke fremkommer om det er snakket med barnet.

Kommunen har ingen egen rutine som sikrer at barnet kan ta kontakt dersom det foreligger beslutning om færre besøk.

Dokumentasjon

Etter at fullelektronisk saksbehandling ble innført 28. februar 2014 foreligger all dokumentasjon vedrørende oppfølging i Familia og alle arbeidsoppgaver og post blir liggende på saksbehandlers huskeliste i systemet, noe som er med på å sikre at dokumentasjon ikke går tapt.

Koordinator for fosterhjemsteamet viser til at i prinsippet skal alle handlinger knyttet til oppfølging dokumenteres ved referater eller journalnotater. Det er imidlertid et faktum at flere saksbehandlere, inkludert fosterhjemleder, ligger etter med journalføring. Det kan i noen tilfeller føre til at bare det som etter en tid oppleves som vesentlig blir journalført.

Saksbehandler viser til at det viktigste journalføres i Familia, samt telefonsamtaler til fosterforeldre og tilsynsfører. På den andre side vises det også til at dokumentasjon

angående oppringninger hvor man ikke har fått svar, og tilbud om kurs som ikke har vært aktuelle ville vært med på å synliggjøre en del av oppfølging som blir gjort i forhold til fosterfamiliene. Dette er journalføring som har blitt nedprioritert på grunn av mangel på tid.

Formidling av kontakt med øvrige hjelpeinstanser

Barnevernleder viser til at det er viktig at barnevernet har hyppig kontakt med fosterhjemmet, er tilgjengelige og innhenter opplysninger fra barnehage og skole når det gjelder å holde seg orientert om hvordan fosterbarnet fungerer. Dersom det er aktuelt skal barnevernet pålegge fosterforeldrene å inngå samarbeid med andre instanser. Det er det lokale barnevernet som plasserer barnet, og det bør derfor også være denne barneverntjenesten som følger opp barnet.

Noen av fosterbarna følges opp gjennom deltagelse i ansvarsgrupper, og eller i forbindelse med avlastningstiltak. Barnevernet bistår også i samhandling med andre aktører som eksempelvis barne- og ungdomspsykiatri, samt at det gjennomføres støttesamtaler med fosterbarna.

Faktaboks 6: Ansvarsgrupper

Ansvarsgrupper består av enkeltpersoner som har et forpliktende delansvar og som samles om en felles handlingsplan (strategi). Det dreier seg om en ad-hoc oppnevnt gruppe som følger opp over tid, koordinerer innsatsen og skaper kontinuerlig og bredspektret innsats (utdanningsforbundet.no)

Dersom fosterforeldrene har behov for kontakt med andre hjelpeinstanser, kan de selv ta direkte kontakt med eksempelvis fastlege. Fosterforeldre kan også gå gjennom barnevernet, for videre henvisning i saker hvor det er aktuelt. Saksbehandler viser til at det er ulikt i hvilken grad fosterforeldrene involverer barnevernet, både av hensyn til hvilke type utfordringer eller problematikker det dreier seg om, og i hvilken grad fosterforeldrene anser det som nødvendig.

I saker hvor utfordringene er knyttet til barnets sosiale utvikling er det mer vanlig at barnevernet involveres, i motsetning til om det dreier seg om fysiske plager hvor fastlege ofte kontaktes direkte.

Mappegjennomgangen viser at det i alle saker foreligger henvisning til øvrige hjelpeinstanser og/ eller at det er opprettet ansvarsgrupper.

Råd, veiledning og kurs

Gjennom det interkommunale ressursteamet (IKRT) kan fosterforeldrene få ekstra veiledning. Dette kan eksempelvis være saker hvor ungdom gir signal om at de ønsker seg ut av fosterhjemmet. I dag er det 4-5 fosterhjem som får denne oppfølgingen.

Saksbehandler viser til at det i noen tilfeller kan være utfordrende å balansere saksbehandlerrollen og veilederrollen. Å inneha en veilederrolle samtidig som man som saksbehandler er den som setter grenser for hva som er mulig å få til av eventuelle tiltak, kan være et dilemma. I slike tilfeller kan det være greit å involvere det interkommunale ressursteamet slik at veilederrollen blir mest mulig uavhengig.

Alle som blir fosterforeldre gjennom barne-, ungdoms og familiedirektoratet må gjennomføre Pride kurs³. *Pride- Parent Resources for Information, Development, and Education* er et opplæringsprogram som gir vedkommende mulighet til å vurdere om det å være fosterhjem kan være aktuelt. Tema som blir tatt opp er blant annet hvordan møte barns behov for trygghet, hjelpe barn å holde kontakt med egen familie, og gi god omsorg.

Barnevernet kan gi fosterforeldre tilbud om «Trygg base», i regi av Bufetat. Her samles flere fosterforeldre og utveksler erfaringer. Dette er et frivillig opplegg men saksbehandler viser til at fosterforeldre som gir uttrykk for å trenge mye råd og veiledning oppfordres til å melde seg på kurset. Bufetat sender også informasjon angående kurs direkte til fosterforeldrene. Det er ulikt i hvilken grad

³ Bufdir.no

fosterforeldre benytter seg av de forskjellige kurstilbudene, noe som avhenger av behov og utfordringer fosterforeldre har, samt tilgjengelighet på kursene.

Det er primært gjennom fosterhjemsforeningen det blir gitt informasjon vedrørende kurs, og fosterforeldre kan få dekket et kurs i året av kommunen. Som nevnt kan saksbehandler informere om kurs, men det foreligger ingen systematikk i dette.

Kommunen dekker fosterforeldrenes kontingent for medlemskap i fosterhjemforeningen det første året. Det foreligger ingen oversikt om hvorvidt fosterforeldre fortsetter som medlemmer av fosterhjemforeningen etter det første året.

Fosterforeldre har egne mapper hvor dokumentasjon vedrørende Pride kurs ligger. Gjennomførte kurs dokumenteres i Familia dersom saksbehandler får opplysninger om dette, men det er primært fosterforeldrenes ansvar å holde barnevernet orientert. Det er ellers ingen systematikk når det gjelder å dokumentere kurs. Kommunen tilbyr ingen egne kurs til fosterforeldre.

Fosterforeldre saksbehandlerne har vært i kontakt med gir uttrykk for at de stort sett er godt fornøyd med den oppfølgingen som blir gitt fra barnevernet. Utfordringene det vises til er når elementer rundt det praktiske vedrørende plasseringen ikke er på plass. Det vises til ett eksempel knyttet til økonomi i form av manglende utbetalinger. Hyppig utskifting av saksbehandlere og/eller tilsynsførere er også en frustrasjon hos fosterforeldre.

Tilsynsførere

Tall fra fylkesmannen⁴ viser at samtlige 34 fosterbarn har tilsynsførere. Per april 2014 er det oppnevnt tilsynsførere for 28 barn i Moss kommune, og alle barn har tilsynsførere. Vanligvis blir tilsynsførere oppnevnt av fosterhjemskommunen. Omsorgskommunen

⁴ Tall fra andre halvår 2013.

kan også ta ansvar for oppnevning av tilsynsførere for barn i grensekommunene i de sakene dette er hensiktsmessig blant annet pga korte avstander.

Når barn er gamle nok til å ha egne partsrettigheter har de mulighet til å uttale seg vedrørende oppnevning av tilsynsførere, men barnevernleder er usikker på om de benytter seg av denne muligheten. Saksbehandler fosterhjem viser til at ingen barn som får oppnevnt tilsynsførere i Moss er involvert i denne prosessen. For større barn og ungdommer kunne det vært aktuelt å høre om de har noen ønsker når det gjelder kjønn og alder på tilsynsførere, men det blir i hovedsak ikke gjort. Saksbehandler opplever at det er utfordrende for fosterbarna med hyppige utskiftninger av tilsynsførere, og ikke nødvendigvis forhold som knyttes til tilsynsføreren som person.

Mappегjennomgangen viser at antall tilsynsbesøk er varierende.

Tabell nr. 5

Antall tilsynsbesøk				
	2010	2011	2012	2013
Sak 1	0	2	5	-----
Sak 2	3	0	0	3
Sak 3	2	4	1	3
Sak 4	0	0	2	4
Sak 5	-----	-----	8	4
Sak 6	-----	1	4	4

Sak 1 er avsluttet og barn er tilbakeført mor. I sak 2 ble det ikke oppnevnt tilsynsførere i 2011 og 2012. Dokumentasjon viser at Moss barnevern purrer annen kommune om å få tilsynsførere på plass.

Saksbehandlerne har kontakt med tilsynsførere etter behov. Det fremgår av systemet Familia dersom tilsynsførere ikke har utført sine tilsynsbesøk.

Mappегjennomgangen viser at tilsynsrapport er oversendt fosterhjemskommunen, og videresendt omsorgskommune umiddelbart i fem av sakene. I den siste saken viser dokumentasjon at manglende rapporter tilskrives tilsynsførers sykdom.

Det er omsorgskommunen som har ansvar for oppfølging av tilsynsrapporten, og koordinator for fosterhjemsteamet viser til at det er barnets saksbehandler nr. 1 som har ansvar for eventuell oppfølging av rapporten.

Det finnes ikke egne rutiner for å etterprøve at saksbehandlerne gjør jobben sin på dette nivået. Men det kan hende en sjelden gang at leder eller koordinator får klager fra tilsynsførere eller andre som ikke mener seg hørt av saksbehandler. Det er barnevernleder som behandler slike klager.

Det ble tidligere stilt få krav til tilsynsførerne, noe som innebærer at det i dag er noen tilsynsførere som skriver «intetsigende» rapporter. Det har formelt ikke blitt stilt økte krav til kvalitet på rapporter fra «gamle» tilsynsførere, og disse beholdes fordi de er velmenende og glad i barna. I dag stilles det strengere krav til tilsynsførere.

Kommunen har ingen rutine for systematisk kontakt med tilsynsførerne, men kontakten er satt i system gjennom rapporter og oppfølging av disse. Dersom tilsynsfører ikke utfører jobben sin i form av besøk, eller sender inn rapporter, tar saksbehandler kontakt med tilsynsfører for å avklare årsakene til dette. Det vises til at gjennomlesning av rapporten er en viktig del av kvalitetssikringen når det gjelder å påse at tilsynsførerjobben utføres.

Saksbehandler viser til at hun har svært liten kontakt med tilsynsførerne som utfører oppdraget på en tilfredsstillende måte, så fremt det ikke fremgår elementer fra rapporten som bør drøftes.

Arbeid med å påse at fosterhjems kommunen fører tilsyn med at omsorgskommunen følger opp tilsynsrapporten blir ikke prioritert. I oversendelsesbrevet blir omsorgskommunen gjort oppmerksom på eventuelle urovekkende faktorer. Gjennom dagens elektroniske saksbehandling kommer tilsynsførerrapporten opp på saksbehandlers huskeliste. Tidligere ble det avholdt kurs for tilsynsførere i regi av BUFETAT, men dette systemet er nå

avviklet. I dag får tilsynsførere en orientering vedrørende sin rolle, i forkant av å starte oppdraget. I tilsynsførerens oppdragsavtale fremgår navn og kontaktinformasjon til den aktuelle veilederen hos barnevernet, slik at de kan ta kontakt dersom det dukker opp eventuelle spørsmål. Opplæring og oppfølging av tilsynsførere vil bli prioritert høsten 2014, hvor det er tenkt igangsatt en årlig samling.

Saksbehandlerne er generelt fornøyd med tilsynsrapportene. I tilfeller hvor de kunne ha vært mer utfyllende blir tilsynsfører gjort oppmerksom på dette. Koordinator for fosterhjemsteamet viser på sin side til at det er svært varierende kvalitet på rapportene. I denne forbindelse vises det til at det er innført en ny rapportmal som vil bli distribuert til alle tilsynsførerne i løpet av 2014.

Mappegjennomgangen viser at det er skrevet tilsynsrapporter etter alle tilsynsbesøk og at det fremgår av disse at det er gjennomført samtaler med barnet og hva de har formidlet. I en av rapportene fremgår det at barnet bør følges tettere opp.

4.3 Vurderinger

I henhold til revisjonskriteriene skal det ved omsorgsovertakelse foreligge en foreløpig omsorgsplan som viser til hovedformål og forventet varighet på omsorgsovertakelsen. Denne planen bør også vise til hvordan barnets behov er tenkt ivaretatt når det gjelder oppfølging, hjelp og behandling.

Videre stiller kriteriene krav til at det senest to år etter vedtak om omsorgsovertakelse skal foreligge en endelig omsorgsplan som også skal inneholde informasjon om barnets fremtidige plassering, kontakt med foreldre og barnets behov for bistand og oppfølging.

Fakta viser at det mangler foreløpig omsorgsplan i 2 av 6 saker. Videre viser gjennomgangen at det er mangler ved innholdet i 3 av de øvrige planene. Det fremgår av fakta at det er svært sjelden at

foreløpig omsorgsplan blir etterspurt av fylkesnemnda og/ eller partene, og at dette derfor kan være årsaken til at denne planen uteglemmes. Det er revisjonens vurdering at kommunen bør følge gjeldene regelverk på dette området. Dette er fordi det er gjennom dokumentasjon at barnevernstjenesten tidlig kan tydeliggjøre hvilke vurderinger som er gjort i tilknytning til barnets videre behov.

Videre viser fakta at frist for endelig omsorgsplan er overskredet i 2 av 6 saker. Det foreligger informasjon om barnets fremtidige omsorgssituasjon i alle endelige omsorgsplaner.

Barnevernstjenesten skal gi fosterforeldre tilbud om nødvendig råd og veiledning i forbindelse med det enkelte barn. Videre skal barnevernstjenesten følge opp fosterhjem gjennom besøk minst fire ganger i løpet av det første året.

Fakta viser at barnevernstjenesten følger opp fosterforeldre gjennom ulike kontaktpunkt. Kommunen tilbyr ikke egne kurs, men fosterforeldre får informasjon om kurs gjennom sitt medlemskap i fosterforeningen. Kommunen kan dekke fosterforeldres utgifter i tilknytning til kursgjennomføring. Fosterforeldre som er rekruttert gjennom Bufetat gjennomfører obligatoriske kurs, utover dette har ikke barnevernstjenesten noen oversikt over hvilke kurs fosterforeldre deltatt på.

Oppfølging av fosterforeldre innebærer at barnevernstjenesten til enhver tid er oppdatert på hvilke behov disse har. En

oversikt over hvilke kurs fosterforeldre har gjennomført vil kunne bidra til å synliggjøre både hvilken kompetanse som ligger hos den enkelte, samt avdekke eventuelle andre behov for kompetanseheving for å sikre god oppfølging av det enkelte barn.

Gjennomgangen viser at det er foretatt for få besøk i 4 av 6 sakene. Etter revisjonens vurdering er ikke dette tilfredsstillende.

I henhold til kriteriene skal alle barn ha oppnevnt en tilsynsfører og tilsynsfører skal besøke fosterhjemmet minst fire ganger per år. Videre skal tilsynsfører utarbeide en rapport som skal oversendes omsorgskommunen. Det er omsorgskommunen som har ansvar for en eventuell oppfølging av en tilsynsrapport, og det er fosterhjemskommunen som skal føre tilsyn med at dette blir gjort.

Tall innhentet fra fylkesmannen viser at samtlige fosterbarn i kommunen har fått oppnevnt tilsynsfører. Videre viser gjennomgangen at antall tilsynsbesøk har vært varierende i perioden fra 2010 til 2013. Gjennomgangen viser videre at det foreligger tilsynsrapporter etter alle tilsynsbesøk, noe revisjonen finner tilfredsstillende.

Som fosterhjemskommune prioriter ikke Moss arbeidet med å føre tilsyn med at omsorgskommunen følger opp eventuelle momenter fra tilsynsrapporten.

5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Med bakgrunn i rapportens første problemstilling finner revisjonen at Moss kommune har en forsvarlig praksis hva gjelder håndtering og avklaring av mottatte bekymringsmeldinger. Gjennomgangen viser at kommunen daglig gjennomgår alle innkomne meldinger, i tillegg til at et eget team vurderer henleggelse eller undersøkelse av disse. Revisjonen har på den andre side avdekket to forhold, og gir i denne forbindelse følgende anbefalinger:

- Det bør sikres at rutine som skal påse at offentlig melder får tilbakemelding følges i praksis
- Kommunens egen rutine hvor det fremgår at det skal foreligge en undersøkelsesrapport i alle saker bør etterleves

Hva gjelder problemstillingen om hvorvidt kommunens praksis for oppfølging av barn i fosterhjem og fosterhjemmene er i tråd med lovpålagte krav gir revisjonen følgende anbefalinger:

- Det bør utarbeides foreløpig omsorgsplaner ved alle omsorgsovertakelser for å sikre dokumentasjon av hvilke vurderinger som ligger til grunn når det gjelder videre oppfølging av barnet
- Frist for utarbeidelse av endelig omsorgsplan bør overholdes
- Det bør vurderes om oppfølging av fosterforeldre også bør innebære å holde en oppdatert oversikt over hvilke kurs disse har gjennomført
- Det bør sikres at fosterhjemmet får gjennomført lovpålagte besøk
- Det bør vurderes å igangsette gjennomføring av tilsyn knyttet til omsorgskommunens oppfølging av tilsynsrapporter

Rolvøy, 28. august 2014

Lena Longva-Stavem (sign.)
forvaltningsrevisor

Anders Svarholt (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

6 RÅDMANNENS KOMMENTARER

Rådmannens høringsuttalelse er mottatt per e-post onsdag 27. august 2014, og er innarbeidet nedenfor:

Rådmannens kommentar til anbefalinger gitt i forvaltningsrevisjonsrapporten barnevernet Moss kommune:

Revisjonens anbefaling	Rådmannens kommentar
1. Det bør sikres at rutine som skal påse at offentlig melder får tilbakemelding følges i praksis	1. Det er umiddelbart innført ny rutine som innebærer at teamkoordinator i barneteam og ungdomsteam sender svar til offentlig melder. Tidligere var dette en oppgave for alle saksbehandlerne.
2. Kommunens egen rutine hvor det fremgår at det skal foreligge en undersøkelsesrapport i alle saker bør etterleves	2. Moss barneverntjeneste har innført en rutine som krever at det utarbeides en rapport hvor alt arbeid i en undersøkelse fremkommer samlet i saker som henlegges. Dette er ikke en lovpålagt oppgave, men den vurderes som hensiktsmessig spesielt i de tilfeller hvor det er skifte av saksbehandler eller det kommer ny melding inn etter en tid. Imidlertid er det en tidkrevende oppgave som blir nedprioritert i perioder med mange lovpålagte oppgaver.
3. Det bør utarbeides foreløpig omsorgsplaner ved alle omsorgsovertakelser for å sikre dokumentasjon av hvilke vurderinger som ligger til grunn når det gjelder videre oppfølging av barnet	3. Målet er at dette skal gjennomføres. Omsorgsplanen er varig og den utarbeides. Erfaring er at ingen parter etterspør en foreløpig plan. Ellers inneholder FORSLAG OM OMSORGSOVERTAKELSE til Fylkesnemnda sammen med sakkyndig uttalelse og vitneførsel en grundig gjennomgang av det tilbudet barneverntjenesten har inne for barnet allerede lenge før nemndsbehandlingen.
4. Frist for utarbeidelse av endelig omsorgsplan bør overholdes	4. Dette gjøres i all hovedsak og målet er at fristen holdes i alle saker.
5. Det bør vurderes om oppfølging av fosterforeldre også bør innebære å holde en oppdatert oversikt over hvilke kurs disse har gjennomført	5. Det skal lages en oppdatert oversikt over om fosterforeldrene har gjennomført PRIDE-kurs. Dette er en opplæring gitt av Buf-etat og som inneholder temaer som forbereder fosterforeldre på det oppdraget de skal inn i.

<p>6. Det bør sikres at fosterhjemmet får gjennomført lovpålagte besøk</p>	<p>6. En gjennomgang av lovpålagte besøk viser en positiv tendens fra 2010 til 2013. I 2013 var det et av de lovpålagte besøk som ikke ble gjennomført.</p>
<p>7. Det bør vurderes å igangsette gjennomføring av tilsyn knyttet til omsorgskommunenes oppfølging av tilsynsrapporter</p>	<p>7. Anbefalingen gis som følge av ny forskrift innført 1.februar 2014. Moss barnevern har sendt en forespørsel til fylkesmannen i Østfold om nærmere avklaring av hvilke tilsyn Moss barnevern kan utføre av andre barneverntjenesters manglende oppfølging av egne fosterbarn. Svar fra Fylkesmannen er ikke mottatt pr dags dato.</p>

Arbeid med barn plassert i fosterhjem er en svært viktig oppgave for Moss kommune. Det har vært gjennomført et omfattende arbeid knyttet til å sikre at lovpålagte oppgaver knyttet til området, blir gjennomført. Et av målene innenfor området er at det ikke skal være noen ikke-planlagte flyttinger ut av fosterhjem. Dette er en kvalitetsmål som ble oppnådd i 2013. Fosterhjemsteamet blir ytterligere styrket med 0,8 årsverk fra høsten 2014.

7 VEDLEGG

Formålet med barnevernloven fremgår av § 1-1:

- *Å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid,*
- *Å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår*

Krav til barnevernets arbeid med meldinger

Når barnevernstjenesten mottar en melding skal den etter barnevernloven § 4-2 «...snarest, og senest innen en uke gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter § 4-3.»

Barneverntjenestens rett og plikt til å foreta undersøkelser er hjemlet i § 4-3.

Formålet med bestemmelsen er å hindre at meldinger blir liggende ubehandlet med de alvorlige konsekvenser dette kan få for de barna det gjelder.⁵

Det fremgår av rundskriv⁶ at § 4-2 gjøres gjeldende uavhengig av hvem som er melder, offentlig ansatt eller privatperson, og uavhengig av hvordan meldingen er fremsatt. Videre heter det at også anonyme meldinger skal vurderes. Ved anonyme meldinger må det utøves særlig aktsomhet, og nøye vurderes om meldingen kan være fremsatt i sjikanehensikt.

⁵ Rutinehåndbok for barnevernstjenesten i kommunen, side 34.

⁶ Retningslinjer om saksbehandling i barnevernstjenesten Rundskriv Q- 1036

Meldinger som er klart ubegrunnet, sjikane eller meldinger som angår forhold som faller utenfor barnevernlovens anvendelsesområde, meldinger som omhandler personer over 18 år, bør straks makuleres.

I henhold til lovens forarbeider⁷ vises det til at bestemmelsen i § 4-2 må sees i sammenheng med § 4-3, og dersom meldingen ikke henlegges skal det konkluderes med iverksettelse av undersøkelse.

I følge barnevernloven § 6-7 a skal barneverntjenesten gi den som har sendt meldingen en bekreftelse på at denne er mottatt. Til bakemeldingen skal sendes tre uker etter at meldingen er mottatt, og skal bekrefte at meldingen er mottatt.

I følge Ot. Prp. nr. 69 (2008-2009) kan barnevernet på et generelt grunnlag opplyse om hvorvidt meldingen vil bli fulgt opp i henhold til barnevernets bestemmelser. Tilbakemelding kan unnlates dersom meldingen er åpenbart grunnløs, eller andre særlige hensyn taler mot å gi tilbakemelding. Plikten til å gi en generell tilbakemelding til melder gjelder både når meldingen kommer fra en offentlig melder, jmf barnevernloven § 6-4 annet og tredje ledd⁸, og når meldingen kommer fra en privatperson.

Videre fremgår det av § 6-7 a at dersom melder er offentlig skal tilbakemeldingen også

⁷ Ot.prp. nr. 44 (1991-1992)

⁸ Meldere er offentlige myndigheter, yrkesutøvere i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, lov om familievernkontor, meklingsmann i ekteskapsaker, og privat skoler.

opplyse om det er åpnet undersøkelsessak etter barnevernloven § 4-3.

Barnevernloven § 4-3 første ledd viser til at barnevernet har rett og plikt til å foreta undersøkelser: «*Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter dette kapitlet skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet, jf frister inntatt i § 6-9.*»

Krav til barnevernets arbeid med undersøkelser:

I følge barnevernloven § 6-9 skal: «*En undersøkelse etter § 4-3 skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfelle kan fristen være seks måneder.*»

I henhold til § 4-3 annet ledd skal undersøkelsen gjennomføres slik at den minst mulig skader noen den berører, og den skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier.

I følge retningslinjer om saksbehandling i barneverntjenesten bør familien informeres om at det er besluttet å starte en undersøkelse, og hva som er bakgrunnen for at den iverksettes⁹.

Det er barneverntjenesten som velger hvordan en undersøkelse skal gjennomføres. Normalt bør man umiddelbart ta kontakt med familien. Det kan imidlertid andre ganger være aktuelt å få opplysningene verifisert ved å henvende seg til andre myndigheter. Det må være retningsgivende for barneverntjenesten å gå så varsomt frem som sakens alvor tillater¹⁰.

⁹ Rundskriv Q-1036

¹⁰ Ot. Prp. nr. 44 (1991-1992)

I henhold til § 4-3 tredje ledd kan barneverntjenesten foreta undersøkelser ved hjemmebesøk, og foreldre eller den barnet bor hos kan ikke motsette seg dette.

Dersom det er åpnet undersøkelsessak skal barneverntjenesten gi offentlig melder ny tilbakemelding om at undersøkelsen er gjennomført. Den nye tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter gjennomført undersøkelse og skal gi opplysning om saken er henlagt eller om barneverntjenesten følger opp saken videre¹¹.

I følge rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunene skal alle undersøkelser ha en konklusjon basert på en barnevernfaglig vurdering. Konklusjonen kan innebære at undersøkelsen henlegges, at det gjøres vedtak om hjelpetiltak, eller at saken oversendes fylkesnemnda.

I henhold til barnevernlovens § 4-2 skal barneverntjenesten snarest og senest innen en uke gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser.

Plassering i fosterhjem skjer med hjemmel i barnevernloven § 4-4 eller etter § 4-12. Følgende fremgår av barnevernloven § 4-4 siste ledd: «*...dersom behovene ikke kan løses ved andre hjelpetiltak, kan barnverntjenesten også formidle plass i fosterhjem....*»

Vedtak om omsorgsovertakelse er hjemlet i barnevernloven § 4-12.

Når det er truffet et vedtak om tiltak har barneverntjenesten et kontinuerlig oppfølgingsansvar, noe som fremgår av barnevernloven § 4-16:

«*...Barneverntjenesten har etter omsorgsovertakelsen et løpende og helhetlig*

¹¹ Ot. Prp. nr. 44 (1991-1992)

ansvar for oppfølging av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene....»

Etter barnevernloven § 4-15 tredje ledd skal barnverntjenesten ved omsorgsovertakelsen vedta en plan for barnets omsorgssituasjon. Planen **skal** vise til hovedformålet med omsorgsovertakelsen, omsorgsovertakelsens forventede varighet, hvor barnet skal plasseres og barnets kontakt med foreldrene. Videre **bør** den angi hvordan barnets behov er tenkt ivaretatt når det gjelder oppfølging, hjelp og behandling. Senest to år etter vedtak om omsorgsovertakelse skal barnverntjenesten vedta en plan for barnets fremtidige omsorgssituasjon, og denne skal erstatte den som ble utarbeidet ved omsorgsovertakelsen. Sentralt i denne planen vil være omsorgsovertakelsens forventede varighet, barnets fremtidige plassering, hvilken kontakt barnet skal ha med foreldre, og barnets behov for bistand og oppfølging fra barnevernstjenesten selv og /eller andre hjelpeinstanser¹².

Barn i fosterhjem skal følges særlig opp både fra barnverntjenesten og fra tilsynsfører.

I følge rundskriv Q- 0836 *Opplæring, oppfølging og kontroll av fosterhjem og fosterbarn*, plikter barnverntjenesten å følge barnets utvikling nøy og har ansvar for oppfølging og kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet. Barneverntjenesten skal også gi fosterforeldre nødvendig råd og veiledning i forbindelse med det enkelte barn, og denne delen av fosterhjemsarbeidet fremheves som den viktigste. En forutsetning for at fosterhjemsplasseringen skal fungere etter sitt formål er at barnverntjenesten gir barn og fosterforeldre den hjelp de har behov for. Denne oppfølgingen er det den kommunen som har truffet vedtak om plassering som har ansvaret for, omsorgskommunen. I henhold til avtaleskjemaet skal barnverntjenesten

¹² Rundskriv Q-1036

besøke fosterhjemmet minst fire ganger i løpet av det første året.

Det fremgår av fosterhjemsforskriften § 7 at dersom barnverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode kan det vedtas at antall besøk kan reduseres til minimum to ganger i året for barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn to år.

Ved siden av besøk i fosterhjem skal barnverntjenesten ha løpende kontakt med barnets tilsynsfører¹³.

Tilsyn og tilsynsfører

I følge barnevernloven § 4-22 er det den kommune hvor fosterhjemmet ligger som har ansvar for godkjenning og tilsyn av hjemmet. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg, og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plassering følges opp. Kommunen skal også sørge for at de som utøver tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

Det skal oppnevnes en tilsynsfører for barnet, og det bør benyttes personer som barnet allerede har tillitt til. Større barn bør få si sin mening om valg av tilsynsfører. Tilsynsbesøkene skal supplere barnverntjenestens egen kontroll og oppfølging av barn i fosterhjem¹⁴.

Tilsynet skal tilrettelegges slik at tilsynsfører kan snakke med barnet uten at fosterforeldrene er tilstede. Videre har tilsynsfører rett til å få adgang til fosterhjemmet så ofte vedkommende finner det nødvendig. Tilsyn skal utføres minst fire ganger i året og tilsynsfører skal utarbeide skriftlig rapport etter hvert besøk i fosterhjem¹⁵.

¹³ Rundskriv Q- 0836

¹⁴ Prop. 106 L (2012-2013)

¹⁵ Rundskriv Q- 0836 *Opplæring, oppfølging og kontroll av fosterhjem og fosterbarn*

Dersom fosterhjems kommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan fosterhjems kommunen vedta at tilsynet reduseres til minimum to ganger i året for barn som er fylt 15 år og har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn to år. Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal samtykke før det fattes et slikt vedtak¹⁶.

Det fremgår av fosterhjemsforskriften § 9 at rapporten skal gi en vurdering av barnets situasjon i fosterhjemmet, og det skal videre fremgå hvilke forhold vurderingen av barnets situasjon bygger på. Det skal også fremgå av rapporten om det har vært samtaler med barnet, hvordan barnet er gitt mulighet til å utrykke sine synspunkt, hva barnet har formidlet og hvorvidt det bør innhentes ytterligere informasjon. Rapporten skal umiddelbart sendes fosterhjems kommunen. Det er fosterhjems kommunen som har ansvar for å kontrollere at rapporten fra tilsynet gir tilstrekkelig informasjon. Dersom den har mangler skal tilsynsfører skrive tilleggsrapport. Når rapporten er godkjent skal denne umiddelbart sendes til barneverntjenesten i omsorgskommunen med kopi til barnverntjenesten i fosterhjems kommunen. Ved alvorlig avdekking av alvorlige mangler i barnets omsorgssituasjon skal fosterhjems kommunen sende kopi av rapporten til fylkesmannen. Det er barneverntjenesten i omsorgskommunen som har ansvar for å følge opp rapporten og det er barneverntjenesten i fosterhjems kommunen som skal kontrollere at dette blir gjort.

¹⁶ Fosterhjemsforskriften § 9